

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre.....	16 kor.
Hogyodévre.....	4 "
Helyben házhoz hozva:	
Égész évre.....	20 kor.
Hogyodévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre.....	24 kor.
Hogyodévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kódiratát visszaadandó vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Négyessy urék ökle.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület nemsokára kénytelen lesz címét a »cégyalódiság« elve alapján megváltoztatni. Nem lesz az országos egyesület, hanem egy közönséges szabadkőműves klikk s nem annyira a középiskolai tanárokhoz, mint inkább a legdurvább türelmetlenséghez lesz köze.

Négyessy László ur és a vezetés a magyarországi tanítók felosztott szabad egyesületének dicsőségét irigylhették meg. Egészen annak a szellemében hozták meg határozatukat, melynek hangja és tartalma egyenesen azt célozta, hogy a tanáregyesületből minden vallásos meggyőződésű katolikus tanárt — hiába, nincs más megfelelő kifejezés rá: — ki-undorítson.

Hogy mi volt a tanáregyesület választmányának a végcélja, azt nem nehéz fölismerni: Barkóczy fejét követelték, hogy aztán az ő helyébe ismét a szabadkőműves türelmetlenség és gyűlölet terpeszkedjék el. Nem lehetett belekötni Barkóczy-ak semmi hivatali ténykedésébe, hát belekötöttek a katolikus vallásába s hoztak a katolikus tanároknak és a katolikus vallásra olyan alávalóan sértő határozatokat, a minőket nem intelligens tanárok-

tól, hanem legfeljebb szakszervezeti titkároktól várhatnánk, azoktól sem józanon. A katolikus tanárok »üzérek, kalandorok, érdekkatolikusok.« Harsogtak a »klerikalizmus« ellen s hiába van magas egyetemi képzettségük, leszálltak az Új Korszak, a szociáldemokrata tanító-újság színvonalára. Onnan kértek kölcsönül észt s épp úgy »selejtes« elemnek nevezték a katolikus tanárokat, mint az Új Korszak a katolikus tanítókat.

No hát ilyen bornirt és durva határozat után nem is kell olyan nagyon messze keresni a választ arra, ki a selejtes elem? A ki szalonban — s ugye háár, egy állítólag országos, névleg tanári egyesület legalább a szalonnal egy színvonalon áll?! — a ki mondom a szalonnában elkáromkodja magát, annak a műveltségi színvonalával azonnal tisztában vagyunk.

Ugyan mit szólna az a katolikusfaló klikk, ha valakinek eszébe jutna érdekpötestánsokat emlegetni? Pedig talán ilyenek valamivel nagyobb számmal akadnak. Hogy egyebet ne említsünk: ott vannak a hitüket hagyott volt szerzetes tanárok... De minek feszegessük ezt! Nem akarunk protestáns atyánkfiaiának kellemetlen dolgokat mondogatni; majd megmondja ne-

kik is az »Országos Tanáregyesület«, melynek szabadkőműves vezetősége a katolikusok kiüldözése után, a protestánsoknak sem fog békét hagyni, míg végre minden független embert kitessékelve, maradnak maguknak, a páholyok alázatos nullái.

Négyessyék azonban elfelejtették, hogy ma már van ebben az országban egy tényező, amellyel számolni kell; a katolikus öntudat. Nem lehet ma már a szeméretlen hatalomvágy nagy ollójával benőnkelt szépen megnyirni. A katolikusok megszűntek a szabadkőműves érdekszövetkezet kezés, türelmes báránycái lenni. A tanáregyesület választmányának alkalmi többsége meghozta védő határozatát a katolikus tanárság ellen, a katolikus tanárság pedig nem tette zsebre a sértő förmedvényt, hanem arckukba vágta azoknak, akik azt megszokták.

Négyessy László tömegesen kapja a katolikus tanárok leveleit; megdöbbenően nagy számmal lépnek ki az egyesületből, melynek színvonala nem elég magas ahhoz, hogy vallásos uri ember benne maradjon. Hajdu Tibor pannonhalmi főapát volt az első kilépő s az első napon közel ötvenen fordítottak hátat Négyessyéknek.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

△ független erkölcs.

— P. Tomcsányi második konferencia beszéde. —

P. Tomcsányi második konferencia beszédére tegnap este a jogakadémia disztermét zsufolásig megtöltötte a nagy és előkelő közönség. Ott voltak gróf Széchenyi Miklós püspök főéri rokonai: gróf Erdődy Gyuláné, gróf Zichy Frigyesné, Széchenyi Ilona grófnő, gróf Széchenyi Antalné, gróf Széchenyi Jenőné; Des Echerolles Kruspér Sándorné, dr. Bosóky Alajosné és városunk katolikus társadalmának színe-java, táblabírák, ügyvédek, jogakadémiai tanárok, katonatisztek, stb. stb. Nagyszámu és elegáns hölgyek tették színessé a zsufolásig megtelt terem képét.

Es akik ott voltak, azokat ma valósággal elragadta a tudós és lelkes jezsuita atya. Szavaiából, arckifejezéséből, egész megjelenéséből imponáló erővel tört elő a tiszta, őszinte, bátor

meggyőződés és az igazság tudata, szeretete *A laikus erkölcsről*, Kantnak *categoriale imperativusáról* beszélt népszerűen, de szigorú tudományos színvonalon. Nem a szívhez beszélt, hanem az éhez, érvekkel, példákkal dolgozott és mégis szavaival, a tudományos igazságnak az erejével nemcsak meggyőzte, hanem valósággal magával is ragadta a hallgatókat.

E'őadás után percekig tapsolták, éljeneztek.

— Ugy beszélt, hogy még órákig elhallgattam volna, hallatszott innen is, onnan is egyik-másik hallgató ajkáról.

A beszédet a következőkben közöljük:

Mélyen tisztelt Hallgatóim!

En, legutolsó fellépésem alkalmával azt mondtam, hogy én türelmetlenséget hirdetni nem jöttem ide, én azt mondtam egyszersmind, hogy igenis jöttem ide megmondani azt, hogy ki vagyok és jöttem ide azért, hogy az én mélyen tisztelt hallgatóimat megerősíteni hitükben, hogy megmondjam azt, hogy minden józanészű embernek kötelessége lenni azzá, aminek magát tartja. En azt hiszem, hogy ezzel csak azt mondtam, amit tölem a józan ész kö-

vetel. Arról, hogy nem akadályozom a tudomány haladását, már beszéltem. Elfogom mondani miben áll a tudomány szabadság. Különböset kell tennünk a szabadság és a szabadság között.

Az igazi szabadság korlátot ismer. Hogyha korlátot nem ismer semmiféle tekintetben, akkor helytelenül fogjuk fel azt a szót. Mi természetünkönél fogva végesek vagyunk. Azok a korlátok igen gyakran korlátoznak, amint azt a minap bebizonyítottam; de hát a modern embernek nem tetszik, hogy az ember vallásos, mert a dogma megakadályozza a tudomány szabadságát, ő nekik dogma nem kell. En nem tehetek róla, én azt a korlátozást egy kis mértékben sem tudom megszorítani, én arról nem tehetek. Okos ember nem is akarja. Keli tehát miután a vallás az Istennek foglalatja, kell tehát, hogyha van vallás, legyen dogma, mert dogma nélkül józan vallás nem állhat fenn.

En jeleztem a minap, minő kötelességeink vannak a dogmákkal szemben. Most másra térek át. Azokról beszélek, akik a vallást felszabadították az Istentől. Nekik nem kell dogma, nekik nem kell vallás, mikor erkölcsről van szó. Ok sequalizálják a vallásosságot. Ha körül nézünk, Franciaország, Portugália, Olaszország stb. mind a laikus erkölcsant hir-

Valódi Perzsa és Szmirna-szőnyegek legolcsóbb árban kaphatók
Haas Fülöp és Fiai cég RIMANÓCZY-PALOTA.
 Szőnyeg, függöny óriási választékban.

Igazuk van. Uri ember a történetek után nem tehet másképpen.

Pedig bizonyos nehezükre esik a kilépés. Valamikor, más vezetés mellett az Országos Tanáregyesület gyönyörű működést fejtett ki. Lapjukat magam is igaz élvezettel olvastam akkoriban. Otthona volt az egyesület a tanárnak, a tudásnak, az izlésnek, annak a csöndes, de annál mélyebben szántó munkásságnak, mely a magyar tanárságnak mindenkor legszebb sajátja volt. Leglelkesebb tagjai éppen a katolikus, kivált a szerzetes tanárok voltak; akkor sem léptek ki, mikor szükségessé vált a két protestáns tanáregyesület mellé a katolikus tanáregyesület is megalakítani. Ami azonban most történt, az az uri, családi otthonnak átváltoztatása durva gorombáskodások helyévé, füstös kulturcsárdává. Maradjon benne, aki meg akarja mutatni, micsoda nagy legény a nyelvöltögetésben, de bizony menekülni fog onnan mindenki, akinek nincs kedve zsebrerakni holmi nekiszilajodott legények ökölcspásait.

Vegye észre ezeket a durva ökölcspásásokat az egész keresztény magyar közvélemény. A provokálás nemcsak a katolikus tanároknak szól s nekik könnyebb is a helyzetük: megtalálják otthonukat az immár nem remélt nagy arányokat öltött Katolikus Tanáregyesületben. Szól az a nagyhangú, vallásgyűlölő ökölrázás minden kereszténynek. Ugyan próbáljunk már egyszer sarkunkra állani s eszükbe juttatni, hogy nem jó olyan nagyon rázni azt az öklöt; jól ismerjük így is s ha nagyon sokat rázzák, egyszer hirtelenében nagyot talál koppanni. *

A békeakció és a kormány.

Egy nap még és letelik a tiznapos terminus, melyet Berzeviczy házelnök, a békeakció megindítója az ellenzéki pártoknak kitűzött, hogy az alatt egyezzenek meg, miféle feltételek mellett lennének hajlandók beszüntetni az obstrukciót. Ugy látszik, mire a terminus letelik, mégis csak megegyeznek egymással a békefeltételek tekintetében a pártok.

Ma legalább azt mondják, hogy a helyzet kedvezőbb, különösen Kossuth és Berzeviczy tanácskozásai folytán.

A Kossuth-párt részéről ugyanis ma azt híresztelték, hogy a tárgyalások olyan katonai reform felé haladnak, mely az ellenzéknek kellő mértékben kielégítheti s mely alkalmas arra, hogy a parlament összes tényezőit — ez alatt nem kell a pártokat, mint olyanokat, hanem inkább az egyéneket érteni — a békés állapot propagálására bírhatja. A választói reform dolgában folyó tárgyalások részleteiben most a két függetlenségi párt egységes állásfoglalását tartják a legfontosabbnak, mert ezután egységes ajánlatot tehetnek az illetékes faktorok elé.

Sokaknak feltűnt, hogy Berzeviczy békeakciójával szemben a kormány teljesen passzív álláspontra helyezkedett.

A kormánynak ezt a passzivitását balul magyarázták. E magyarázatokra kíván válaszolni a kormány felhivatalosa, a *Magyar Nemzet*, amikor ezt a passzív álláspontra védi s bejelenti, hogy a kormány aktív szerepe akkor kezdődik, ha a megindított békeakció befejezést nyert. A kormány — ugymond — csak akkor érkezik a színválláshoz, ha előtte van egy olyan terv vagy indítvány, amelyik az ellentábor felfogásának kifejezője. Amíg ilyen terv eléje nem kerül, nincs mihez állást

foglalnia, nincs miről színt vallania, de nincs is semmi, ami elől egyáltalán bujkálhatna.

Szólván a kormány jövődől taktikájáról, jelenti a felhivatalos, hogy a kormány a maga további taktikáját a Házelnök pourparléinek lezárása előtt meg nem állapítja, hanem bevárja azoknak eredményeit. Nem is cselekedhetik másképpen, mert hiszen természetes, hogy ennek az akciónak lefolyása bármely előre megállapított taktikát befolyásolna.

Legkevésbé állapított meg azonban Héderváry gróf már most valamely konkrét harci taktikát, mert ez valóban ellentétben állama az őszinte óhajával, hogy a Házelnöknek békét célzó akciója sikerre vezessen.

A Héderváry-kormány és a körülötte tömörülő nemzeti munkapárt egyértelműleg vállalja azt az álláspontot, melyet Tisza István gróf aradi beszámoló-beszédében így fejezett ki: Igaz ügyünkbe vetett bizalommal vesszük fel a harcot, ha abba belekényszerítenek, de el akarjuk azt kerülni, ha tisztességgel megtehetjük!

Berzeviczy elnök hír szerint, már holnap előterjesztést tehet a kormányelnöknek a béke pontozatairól s a jövő hét szerdáján már a minisztertanács is foglalkozhatik a béke aktáival.

A képviselőház ülése. Návay Lajos alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Bemutatja a tizenkét beérkezett kérvényt.

Pressy Elemér a hovautalás tekintetében ellenindítványt tesz.

Elnök jelenti, hogy husznál többen névszerinti szavazást kérnek.

Sorra kerülnek a mára halasztott névszerinti szavazások.

detik. Miért? Mert akkor béke lesz. A napokban mondták azok, akik hivatalosan arra, hogy az oktatás terén a műveltséget tovább vigyék, hogy ha békét akarunk elérni, hagyjunk békét a dogmáknak. Azt a békét mi nem óhajjuk mélyen tisztelt hallgatóság. Akkor nem mi vagyunk a békebontók, hanem azok, akik nem hagynak nekünk békét.

Mert mi igenis másoknak jogait tiszteletben tartjuk, de nem engedjük, hogy mások a mieinket bántsák. (Elnök éljenzés.) Nézzük a laikus moralistákat, ők azt akarják, hogy az eszes természet érvényesüljön a vallás terén. Ez nagyon is maradi. En is akarom az eszes természetet érvényesíteni, hiszen nem is tudom a moralitást eszes természet nélkül. En az állatoknál nem találom meg, én csak az embernél keresem ezt, mert csak itt találom meg. En is ezt akarom, de egy kissé elütően egymástól. Ők beszélnek az észnek öntörvényhozásáról. Hát amit az ész abszolút önmagában jónak tart az jó és amit nem, az nem jó. Itten megkülönböztetjük ezt az állítást egy kicsit.

En is azt mondom, de én azt másképpen értem. Nem az én eszem a törvényhozó, ami a jó a jótól és a rosszat a rossztól megkülönbözteti. Ha körülnézek a világban, ott látni a természetet, ott találom az embert, de mindent szemügyre veszek, látom azt az embert magát

is és azt tapasztalom, hogy az teljes lényegében változásnak van kitéve. Minden változik. Nincs semmi elégséges ok nélkül; annak a változásnak is meg van az elégséges oka. Hát mi ez? Ennek a nagy mindenségen kívül kell lenni, mert ha az is változókéony, akkor nem értem el célot. Megtaláltam az Uristent, aki mindezt az egész láthatatlan természet alkotta. Mélyen tisztelt hallgatóm, én ennél az igazságnál megállapodok. Engem az én valómban Isten alkotott, én meghajlok Istenem előtt. Mikor én ezt elismerem, akkor tudom azt, hogy akitől függök lényegemben függök. Ettől az Istentől függve alárendelem magam. Mikor akaratát teljesítem erkölcsös vagyok, mikor fellázadok ellene, erkölcstelen. (Elnök éljenzés.) Én felismerem az Isten akaratát, de nem az én eszem adja azt a törvényt. En még egyszer nézem azt az embert és látom azt a természetben, amint előitem van.

Az ember mindenképpen törekszik a boldogság után. Ha hallgatóimat megkérdem, mind azt mondja: boldog akarok lenni. Mindenki az akar lenni. Miben áll ez, ez a kérdések kérdése. Ennek a boldogságnak egykor ki kell elégitve lenni. Erre nézve a hallgatók közül néhányan egy megjegyzést szeretnének tenni. En tudom mi lenne ez a megjegyzés. Pl. En kívántam valamit, milyen boldog lettem volna, ha ezt elértem; magas állás stb. Nem nyertem

meg, tehát nem igaz, hogy ennek egykoron ki kell elégitve lennie. Mélyen tisztelt hallgatóm!

Ott látom a fejedelmet, ott hagyta a trónját, elhagyta a dicsőséget, gazdagságot, kolostorba ment, hogy mint szegény szerzetes éljen. Ime lemondott a dicsőségről, gazdagságról. Amiről lemondhat az ember, nem tartozik az ő lényegéhez. Ami az ő lényegéhez tartozik, arról le nem mondhat. A boldogság vágyáról senki le nem mondhat. Hisz a gyilkos is kívánja, bár maga is tudja, hogy érdemtelen rá. Még egyszer mondom, hogy minden ember boldog akar lenni, ennek egykor ki kell elégitve lennie. Az Isten, ha ő alkotta ily természetet, kell tehát hogy igazságot szolgáltatson annak, akit teremtett, ha itt a földön nem, majd másutt, de egyszer ki lesz elégitve. Amíg véges, ki nem elégitathó. Ha nyert valaki bizonyos összeget, még többre vágyik. Nézzünk szét az életben. Mi az, ami kielégíti az ember vágyait? A végtelen jóság, az én Istenem a végtelen jósága fogja a vágyait kielégíteni.

Mélyen tisztelt hallgatóm! Ismétlem, aki a törvényt megtartja, erkölcstü, aki megszegi, erkölcstelen. De ki szabhat az embernek törvényt? A laikus moral hivei az imperativus cathorikusról az ész feltétlen parancsáról beszélnek. Mélyen tisztelt hallgatóm! Ha én képelek magamnak egy szegény becsületes embert, ennek nagy családja van nem tudom, va-

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**

A pannonhalmi főapát nyílt levele.

Lapunk főhelyén tárgyaljuk *Hajdu Tibor* pannonhalmi főapátnak nyílt levelét, melyben az országos középiskolai tanáregyesületből való kilépését bejelentette. A magyar bencéseket, a magyar kultúra uttörőit nem lehet vádolni az- zal, hogy heccet üznének. Jele ennek, hogy az Országos tanáregyesületnek még mindig egyik kiváló bencés tanár — *Bédiss Gusztáv* — az alelnöke. Mikor évekket ezelőtt — a protestáns tanárok mintájára — megcsinálták a kath. középiskolai tanárok egyesületét, a bencések akkor is bennmaradtak az Országos egyesületben. Es most a napokban tartott közgyűlés után maga a főapát nyitotta meg a kilépők sorát. Ez már amellett bizonyít, hogy az Országos tanáregylet vezetőségében a radikálisok, a szabadkőművesek lettek az irányítók. Ez a szellem nyilvánul meg a most hozott határozatokban.

Nagyon bölcsen cselekedett azért a legelső magyar tanítórend főnöke, mikor az egyetből ezek után kilépett. E fontos lépését a főapát a következő nyílt levélben indokolta meg:

Nagyságos elnök ur!

Méltóztassék tudomásul venni, hogy az Országos Középiskolai Tanáregyesületből a mai napon kiléptem. Az a gyűlés, mely a társulatban a hívő katolikusok ellen már ismételt, legutóbb pedig választmányának határozataiban megnyilvánult, nemkülönben az a csak szemlényvesztésből származható és a katolikus papságnak egyenesen megszegyenyítésére irányuló megkülönböztetés klerikalizmus és katolicizmus között, mellyel ott a tanár urak a katolicizmus elleni támadásaikban való szabad mozgásukat biztosítani akarják: kötelességem tenni szerintem minden hívő katolikusnak, de első sorban nekem,

lami pénzár rá van bízva, fizetése illendő, de nem igen lehet abból kijönni, manapság ebből a fizetésből egy családot nem lehet fenntartani, továbbá a gyermekeket nevelni nehéz. Hát ez a becsületes ember látja ott a sok pénzt, családja szenved; hozzányulna, de nem lehet, mert az imperativus cathorikus azt mondja, nem szabad. Szeretném azt az imperativus cathorikust, amely vissza tartaná, ha nem volna becsületes, nem érne semmit az imperativus cathorikus. Hogyha a gyerekek sírnak, hogyha a család fázik, nincs ennivaló. Ez nem akart döntő érv lenni. Hát mondom: Nézzük az öntörvényhozó embert, miért van az, hogy nem kell nekik Isten? Nekik nem kell, mert ami kívülről jön, szabadságukat bántja. Szabadságukat nem szabad bántani. Így erköcstelenség, ami nem kívülről jön.

En hozzászólok, mint keresztény ember. Azt Uristen azt mondja a tíz parancsolatban: Imádd Istened, Uradat teljes szivedből. Nem szabad Krisztus tanait elfogadni, mert ez kívülről van rárm erőszakolva. En azt mondom, hogy az apa, anya parancsol gyermekének és a gyermeknek engedelmeskedni kell. Ha azt akarják, hogy erköcsosek legyenek, akkor ne parancsoljanak, mert akkor kívülről jön a parancs. Pedig meg van írva a természetben, hogy az apának és anyának engedelmeskedni kell. Elfogadnám az imperativus cathorikust, de nem tudom.

mint jelentékeny számú katolikus s ezzel egyszersmind klerikális paptanárs főnökének, hogy olyan társulatban benne ne maradjak, melynek választmányja a jelzett szellemű határozatokat alkotta.

Nagyságos elnök urnak a gyűlésen tett ama kijelentése, hogy a gyűlés nem kíván állást foglalni a katolikus egyház ellen, megnyugtatóul egyáltalán nem szolgálhat, mert a katolikusok hitélete elleni állásfoglalása nem különböztethető meg magától a katolikus egyház elleni állásfoglalástól. Ezzel azonban nem azt akarom mondani, hogy Nagyságod fentebbi nyilatkozatával nem akart volna reánk nézve valami határozottan megnyugtatót kijelenteni, de ilyenemű hitemet már csak azért sem fejezném ki, hogy ne denuncialjam Nagyságodat kollektívái előtt.

Kiváló tisztelettel vagyok Nagyságodnak Pannonhalma, 1911. okt. 24.

Dr Hajdu Tibor s. k.,
pannonhalmi főapát.

A főapát kilépésének és nyílt levelének már eddig is nagy hordereje van: kilépését az összes bencés tanárok követték. De bizonyára követni fogják a többi szerzetes tanárok is, sőt a jóra való világi katolikus tanárok is.

Az ilyen határozott lépés nagyon jó arra, hogy felnyissa sokaknak a szemét.

A debreceni monstre-küldöttség. A debreceni monstre-küldöttség, ma délelőtt vonatra ült és egynegyed egykor érkezett a fővárosba. A küldöttség a pályaudvarról gyalogszerrrel vonult fel a parlamentbe, ahol csatlakoztak hozzá Debrecen országgyűlései képviselői: báró *Láng Lajos*, *Tűdös János* és *Bakonyi Samu* és még igen sok érdeklődő. A küldöttséget, amelyet *Domahidy Viktor* főispán és *Kovács József* polgármester vezetett, gróf *Zichy János* vallás- és közoktatásügyi miniszter a kupolateremben fogadta, ahol *Kovács József*

Tegyük fel, hogy én tanítom Kart parancsát, az én tanítványom megtanulja. Most már ő elvégezte a gimnáziumokat, elmegy katonának. A káplár kiáltja 1, 2—1, 2 ekkor megakad; menni kell, mert lecsukják. Tőlem azt tanulta, hogy az erköcso utról ne térjünk le. Az észnek öntörvénye határoz, én nem hallgatom a káplárra. De eszibe jut, hogy lecsukják. Ekkor a káplár, mivel a gyerek jól viselkedett, magához hivatja és megkérdi mi baja? Ez elmondva a baját, a káplár elküldi a tanítójához, hogy kérdezze meg, mit tegyen, hogy itt is eleget tegyen kötelességének.

Eljör hozzám és azt mondja On arra tanított, hogy az öntörvénykezés erköcso dolog. En azt mondom neki, engedelmeskedjen, mert másképp becsukják. Mikor parancsol, tegye magáévá a káplár parancsát és parancsoljon önmagának. (Derűtség.) Így vagyunk a laikus morállal az egy semmi. Ez egy alap nélküli valami. Ezzel akarjuk az embert boldogítani? Ha nem ezt követi, maradj. De bocsánat, én nem hajtom meg magam a német tudós előtt. (Élénk éljenzés és taps.)

P. Tomcsányi, a kath. kör illusztris szónoka, ma este fél hétkor tartja, ugyancsak a jogakadémia dísztermében, utolsó konferencia beszédét.

polgármester intézett beszédet a miniszterhez, kérvén, hogy a harmadik egyetemet Debrecennek juttassa, amely a városok nemies vetélkedése során is a legnagyobb áldozatkészséget tanusította a harmadik egyetem érdekében.

Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter rámutatott arra, hogy a kormány már régen figyelemmel van Debrecen áldozatkészsége iránt.

Az egyetemek felállításáról szóló törvényjavaslata benyújtásakor figyelemmel lesz Debrecen igényeire. Debrecen az első között van azon városok között, melyek egyetemet kapnak. Azt akarja, hogy Debrecen áldozatkészsége által felhalmozott tőkék kamatozzanak a kultúra javára.

A küldöttség lelkesen megéljenzte *Zichy* miniszter válaszát és azután *Khuen Héderváry Károly* gróf miniszterelnököt kérték meg, hogy támogassa azon kérésüket, miszerint a harmadik egyetem Debrecenben állíttassék fel. A miniszterelnök megígérte, hogy Debrecen lesz azon városok között, melyek egyetemet kapnak.

A küldöttség nagy lelkesedéssel fogadta a miniszterelnök válaszát, amely után *Balthazár Dezső* református szuperintendens *Khuen Héderváry* elé lépett s megkérdezte, hogy tényleg Debrecen kapja az egyetemet? A miniszterelnök kijelentette, hogy már is többet mondott, mint amennyit akart, s abból mindenki világosan érthet.

Az iskolaszék gyűlése.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután hosszú ülést tartott, dr. *Thury László* elnöklete alatt.

Az elnökség jelentést tett a beiratkozásokról, amely szerint a községi elemi iskolákba 1288 fiú és 1030 leány, összesen 2318 gyermek iratkozott be.

A polgári fiúiskolába 596 tanuló lett beírva. Felállították Olasziban az új I. és II. osztályt. 36 fiút utasítottak el a beiratkozásnál, mert nincs hely.

A polgári leányiskolába 456 leányt irtak be.

Az új órarendet, a vallásoktatás beállításával, még nem tudták elkészíteni s november 7-ig haladékot kér az elnökség.

Dr. *Váradi Ödön* kifogásolja, hogy a gyermekeket elutasítják az iskolából. Miért nem állítanak fel elég iskolát?

Sulyok István meglepte, hogy az elemi iskola órarendje még nincs kész s már két hónap óta függőben van a vallásoktatás. Ha nem tudják a délelőtti új rendbe az órákat beosztani, minden kísérlettel hagyjanak fel s készítsék el a rendes órarendet. Sürgős intézkedést kér.

Dr. *Thury László* elnök válaszolt a felszólalásokra. Az elnökség arra törekedett, hogy az összes jelentkezők felvétessenek a beiratkozásnál, de dacára, hogy úgy a fiú, mint a leánypolgári iskolánál 2—2 új osztályt állítottak, még sem tehettek eleget a szülők óhajának, mert nem számítottak ily rohamos fejlődésre. Jövőre intézkednek újabb osztályok fel-

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha finom szövetből készült divatos és modern szabású rubát szeret viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefont,

mert azért van mellékutcában ez a különben teljesen modernül berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. **Dus** rakta-
ramba megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek, double felöltő és divat mellényekmel berendezkedem olyan, hogy a legkényesebb izlést is kielégíthetem. Műhelyemet és mintáimat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkások.** Vidékre mintát küldök, esetleg egy jól álló viselt öltöny beküldése elég, erről ujjat készítek. **Hitelképes egyéneknek és tisztviselőknak részletre is.**

állítására iránt. — Az új órarendet nem tudták még összeállítani, de akár az új rendszer, akár a régi rendszer szerint, mielőbb elkészítik, hogy a vallás tanítás tekintetében is elég legyen téve.

Az elnök választását tudomásul vették.

Ezután az újabb választott tanerők fizetésének emelését tárgyalták.

Rész Mihály felügyelő igazgató javaslatot terjesztett elő, hogy a magasabb fizetésű tanerők között megüresedett hat helyre a kisebb fizetésű újabb tanerők közül léptessenek elő hatot. Nagyvárad város törvényhatósága már korábban kimondotta ezt ügyis.

Hosszabb vita fejlődött ki a felett, hogy csak a nagyváradai szolgálati idő, vagy a más helyen eltöltött szolgálati idő számíttassék be az előléptetésnél.

Dr. Thury László elnök kifejti, hogy az iskolaszék nem léptetheti elő a tanerőket, hanem ha a szabályzat jóvá lesz hagyva, javaslatot tehet a személyekre nézve. A tanács a törvényhatóság elé terjessze újból a régi határozatot. A személyekre vonatkozó részt most kapcsolják ki.

Az elnök javaslatát fogadták el.

A jövő évi költségvetést levették ezúttal a napirendről, mert kevesen voltak a rendkívüli ülésen tárgyalják.

A községi polgári fiú- és leányiskolánál 2—2 új állást rendszeresítettek, amelyek egyike mindkét iskolánál segédtanítói állás lesz. A város közigazgatási bizottsága, a multakra tekintettel, mielőtt a választást elrendelné, kérdést tesz, hogy minő szakra kellene ezek az új tanerők.

A polgári fiúiskolára csakhamar megegyeztek. Ide az egyik a nyelv- és történelmi szakra, a második a mennyiségtani szakra kell.

A polgári leányiskolánál az igazgató az egyik helyre német nyelvre és tornára, a másikra, a mennyiségtanszakra és rajzra képesített tanerőt kíván.

A tantestület mindkét helyre nyelvtan; szakra képesített tanerőt kér, de az egyiknek a rajzból is legyen képesítése.

Ezzel szemben Rész Mihály felügyelő-igazgató az egyik helyre a nyelv- és történelmi szakra is képesített tanerőt, a másikra, a rajzból is képesített mennyiségtani tanerőt javasol.

Az iskolaszék, némi vita után akként határozott, hogy mindkét helyre a nyelv- és történelmi szakra képesített tanerőt javasol, a német nyelvből való képesítés kikötése nélkül.

Ezzel véget ért az ülés.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabás vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapított 1888.

Legjobb minőségű
valódi amerikai cipők
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

Följegyzések.

Balkáni romantika.

Igaz, hogy egy kicsit modern izü, amennyiben nem »habos lovon jó egy vitéz« hanem túlkölő autón suhan, kékes vonalban benzin-illatot hagyva maga mögött. S a szerbiai rendőri krónika feljegyzi ezt a napot, mert szigorú utasítást kapott annak nyilvántartására, hogy Péter szerb király a mai napon kitiltotta bérces Szerbia területéről Sándor trónörökösét és György herceget.

A hercegecskék állítólag elhatározták, hogy fellendítik a szerbiai hírlapéletet s ők maguk kezdtek cikkezni, riportot írni. Azonban mindjárt a fenséges Papán kezdtek, aki nem adott ki ugyan a konak-párti lapok Nyilatkozatát, hanem patriarchalis egyszerűséggel és komolysággal elkergette az apai birodalomból az imposztorokat. S a jó gyerekek autóra ültek és fölhajtották Bécsbe egy elsőrendű mulatóba.

Eddig a romantika. Azonban üzleti oldala is van a dolognak. Ugyanis híre jött Belgrádból annak, hogy a disznónagykereskedők, tekintettel Szerbia mostani erős reklámrovására drágították a disznót; — és ugyancsak híre jött annak, hogy a két hereeg a bécsi számkivetés uralmának elűzésére összeült és együttesen ír egy tragikus hatású operettet, melynek eredeti és aktuális trükkje lesz az a nagy jelenet, amikor atyjuk kényszeríteni akarja őket, hogy térjenek vissza a szerb ösfoglalkozáshoz!

Bűnügyi riportok.

Ha van a sajtóban elfajzás, akkor itt: a bűnügyi esetek megírásánál jelentkezik a legnagyobb. Lehet, sőt bizonyos, hogy magában a társadalomban is nagyfokú, szinte beteges reagálás van, amely neveléses kíváncsisággal követeli, hogy az újság pl. egy gyilkosságnál ne csak tényeket, sőt: alcimes hangulatokat adjon, hanem férfozzon szorosán magához a gyilkoshoz; tegye tanulmány tárgyává ne csak tettét, hanem orrát, mandzsettáját, cipőjét, etc. A gyilkosról esszék, ceruzaforgácsok, kolumnás cikkek, lélektani (!) fejtegetések jelennek meg s ha nőhöz vagy valami ronda sexualitáshoz köze van, akkor hősi cirádák, lyrai forró hangulatok, színes elképzelődések tarkállanak, izgatnak a pasas alakja körül.

Nincs népszerűbb, ismertebb ember egy bűnösnel. Hiszen nagytehetségű újságírók dülnek neki szegénynek egész ambícióval, hogy érdekes és izgató világot kapjon, becses személye. Tudta az egész ország, hogy Haverdának szép fehér bőr van a könyökén s »kivánatos gödröcske homorodik rajta, mikor bágyadtan gesztikulál«. Ez a személy-kultusz, ez a kiszínesített leírás sok beteges embert vakmerővé tesz, megkiváncsítják velük a bűnt, a híreket s az érdekességért; és amellől a cikkben lefektetett személyes szimpatia nem ritkán demoralizálja a judikatura egyik faktorát, az esküdt-széket is.

Flintner.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Dr. Takács Menyhért jászóvári prépost, Luger Valér perjel kíséretében, tegnap délelőtt Nagyváradra érkezett a premontrei rend látogaására.

* **A Melocco cég számlája.** Az új vízvezeték építése ügyében tanácskozott tegnap Nagyvárad város vízvezetési szakbizottsága. Tegnap délelőtt helyszíni szemlét tartottak az új vízműnél s intézkedtek, hogy a gátak és az új Körözmeder között levő álló vizet eltávolítsanak, mert megromthatják a telep vizét. — Délután a városházán ülést tartott a szakbizottság, amelyen Bordé Ferenc elnöke alatt Kulcsár műszaki tanácsos, Sztrill Ferenc, dr. Medvigy Gábor, dr. Adorján Emil, Kőszeghy József, Altnöder Endre, továbbá a Melocco-cég két mérnöke volt jelen. A Melocco-cég által az új vízműnél teljesített munkálatokról szóló kereseti kimutatását vették átvizsgálás alá. Az összes munkákat 340,000 koronára vette fel a Melocco-cég, azonban a városi mérnöki hivatal kimutatta, hogy a számadások nem felelnek meg a szerződésnek és az egységáraknak; azok össze vannak zavarva, s így csak 227,000 korona illeti meg a Melocco-céget s 113,000 korona a többletkövetelés. A szakbizottság még egyes tételeket figyelembe vett 3000 korona összegben, de 110,000 koronát nem fogadott el. A többlet ilyen dolgok felszámításából állott elő: villamos áram díja a szivattyuzásnál 46,000 korona; az árkok ducolása szintén fel van számítva, holott mindezeket a vállalkozó tartozott fizetni, mert ezek a munkákhoz tartoznak.

* **A váradszentmártoni jegyzőválasztás.** Váradszentmárton községben tegnap volt a jegyzőválasztás. A lemondott Simon János jegyző sógorát Papp Mihály eddigi másodjegyzőt választották meg egyhangulag.

* **Drágítsuk a vendéglői árakat, hogy legyen iskola.** Érdekes átirat érkezett tegnap a vármegyéhez Arvavármegyétől. Az átiratban szomorú igazságokat tár fel Arvavármegye. Elmondja, hogy az országban ezer és ezer azoknak a tanköteleseknek a száma, akik nem járhatnak iskolába, mert nincs elegendő iskola. Az állam mindent megtesz, hogy megszüntesse az iskolahiányt, azonban nem tud oly nagy áldozatot hozni, hogy e téren kötelességének egyszerre eleget tehessen. A társadalomnak is hozzá kell járulni az állam munkájához támogatásával. Ez a támogatás pedig Arvavármegye szerint a korcsmák, illetve vendéglők útján történhetne meg legjobban. Az indítványozó vármegye megakarja adóztatni a vendéglők közönségét. — Javasolja, ugyanis, hogy írjon át Biharvármegye a Vendéglők Országos szövetségéhez, s kérje fel azt, hogy a vendéglők látogatóinak minden egyes alkalommal 2 fillérrel számítsanak fel többet a rendes árakhoz. Ezek a fillérek évenként nagy összeget tesznek ki az ország területéről és Arvavármegye reméli, hogy minden évben fel lehet építeni belőle egy-két iskolát. Szép szép, de mit szól hozzá a fogyasztó közönség, mely mindég az olcsóságot várja.

* **Tiltott gyógyszerek.** Az utóbbi időben a belügyminiszter különös gondot fordít rá, hogy az orvosok kizárólag a miniszteri rendeletben megengedett gyógyszereket rendeljék az országos betegápolási alap terhére. A szigorú ellenőrzés folytán igen sok gyógyszer-

számlát revidiált a miniszter és elrendelte, hogy a meg nem engedett gyógyszerek árát a rendelő orvosok fizessék meg. Tegnap ebben az ügyben dr. Práter Inre, kórházi főorvos előterjesztést tett a vármegyéhez és javasolja, hogy írjon fel a megye a miniszterhez és kérje, hogy a kifogásolt számlákat is fizesse ki. Az eltérő rendelvényeket legnagyobb részben azért kifogásolta a miniszter, mert azokon nem volt kitéve a betegség neve. A főorvos kifejti, hogy ez a kis mulasztás nem képezheti alapját az orvos megkárosításának különösen akkor, ha az orvosoknak igen nagy az elfoglaltságuk és ilyen körülmények között bizony megtörténik, hogy véletlenül nem írják fel a betegség nevét. De méltánytalanság volna az orvosokkal megfizetett a vények árát már csak azért is, mert ők a vényeket teljesen díjtalanul írták, tehát végeredményében még rá is fizetnének hivatásukra.

* **Az árvaházi választmány ülése.** A városi árvaház igazgató választmányának ülését tegnap délután nem tartották meg, hanem elhalasztották hétfőn délután 4 órára.

* **Az öngyilkos főhadnagy temetése.** Nagy katonai pompával temették el tegnap az öngyilkos Dravessky Sándor honvédszázad főhadnagyot. A koszorúkkal borított díszes ércokporsónál Csák Máté református lelkész tartott megható gyászbeszédet és imát, amely után a gyászmenet kivonult a vasutállomáshoz. A temetésen résztvett Malanovics Ernő és Ditrík vezérőrnagyok és Pernecky honvéd ezredes vezetése alatt az összes fegyvernemek tisztikara, továbbá egy félszázad honvédszázad díszben, Szennyogh Pál főhadnagy vezetése alatt és egy félszázad honvédgyalogosz Csapó Márton főhadnagy vezetése alatt. A gyászmenetet a huszárság nyitotta meg, amely után a 101. ik gyalogezred zenekara vonult. A vasutállomástól a holttestet elszállították Pelbárthidára, ahol a családi sírboltba helyezik. Pelbárthidán ma, pénteken délelőtt lesz a temetés. A díszes temetést Weiszlovics Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Temesvár a korcsmák ellen.** Temesvármegye törvényhatósága tegnap átiratot intézett Biharvármegyéhez a korcsmák nyitvatartásának szabályozása tárgyában Temesvármegye arra kéri Biharvármegyét, hogy írjon fel a kormányhoz, miszerint törvényhozásilag mondják ki, hogy az alkohol pusztításának megakadályozása végett vasárnap és ünnepnap a korcsmákat zárva tartásuk.

* **Szerencsétlenség az országúton.** Késő éjjel nagy szerencsétlenség hírének közli velünk tudósítónk telefonon. Sötét este volt már, mikor Békéscsaba határában az országúton haladt a Kemény testvérek hatalmas szállító kocsija. A kocsival szemben egy uri fogat jött, azonban egyik kocsin sem volt lámpa s a nagy zajban nem vették észre egymást. Az uri fogat nekirotyogott a teherszállító kocsinak, úgy, hogy a könnyű fogat befordult az árokba. Egy magasrangú állami tisztviselő ült a kocsiban, aki súlyos sérüléseket szenvedett. Beszállították a fősolgabírói lakba, ahol azonnal ápolás alá vették. A kocsisoknak nem történt semmi bajuk.

* **Szivszélhűtés.** Özv. Koteles Gáborné, Tisza Kálmán-terti lakos tegnapelőtt este magára zárta az ajtót és azóta a házbéliek nem látták. Még tegnap délután sem jött ki. A házbéliek előtti gyanusnak tűnt fel a dolog és lakatossal kinyitották az ajtót. A 69 éves öreg asszony ott találták a szoba közepén elterülve. Rögtön értesítették a rendőrséget, ahonnan Schlögl Adolf rendőrtiszt - utat bi a helyszínére. Dr

Berkovits René tiszt orvos már csak a szívszélhűtés következtében beállott halált konstatahat. Miután a szegény öreg asszonynak senkije sincs, beszállították a hullaházba.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárud Rákóczi-ut.,

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csak **Aszódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcaán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-es 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségű a cég neve garancia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

* **Az idei szép őszi napokat** legkellemesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szíves pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárud **Iroda s raktár** Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.** **Telefon 556.** Készítik a legizlesebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárud, Rákóczi-ut 5. sz. Weiszlovics házba, az Orsolya zárda templomával szemben. ::

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az ellismert olcsó áron szerezhethet be.

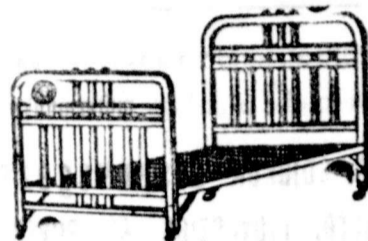
TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

x **30000 koronát** írtak ki a **Ceres**-művek nyereségek és díjak fejében. A díjversenyre nézve közelebbiek a mai hirdetésből tudhatók meg. Résztétel már igen jelentékeny, amennyiben naponta sok száz válasz érkezik be. Mint gyártójának, nagy örömmel szolgál a válaszokból azon általános vélemény meríthetni, hogy a vevőközönség **Ceres** ételzsirunkkal úgy jószág mint zamat és olcsóság tekintetében meg van elégedve. **Schicht György r. t. Auszing.**

Vas és rezbutor

gyári raktári

Székrenyagy 3 matracal 20 korona

Sodronybetát 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárud, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Ezred apja.

Sombat: Theodor és Társa.

Vasárnap d. u.: Iglói diákok, este Az adju-táns.

Az ezred apja. Ma este ezt a pompás francia bohózatot játsszák a Szigligeti-színházban. Az eredeti érdekes сюжетű darabot, Molnár Ferenc és Heltai Jenő fordítása még elmésebbé és fordulatosabbá tette. Csupa ötlet és kacagató vidámság ez a darab s valamennyi szerepet a legjobb erők játsszák.

Igazságszolgáltatás.

Aki konyhakéssel ijesztgeti az asszonyát. Ifj. Lovas Sándor már 7 éve vadházasságban élt Nagy Rózával Nagyszalontán. Több éven keresztül békésen éltek, míg az utóbbi időben a férj többet keresett, pénz jött a házhoz és az asszony a pénz pálinkára költötte el. A férfi hiába figyelmeztette, hiába szidta, az asszony folytonosan ivott. Utóbb azután annyira összeveszték, hogy szakítottak egymással és az asszony beállott szakácsnének a csendőrséghez. Ez év augusztus 9-én találkozak egymással, a férj azt kívánta tőle, hogy térjen ismét vissza hozzá, majd rátámadt az asszonyra és egy késsel többször megszúrta, úgy, hogy Nagy Rózát a kórházba kellett szállítani és csak husz nap alatt gyógyult meg. Ma volt az ügyben az esküdtszéki tárgyalás, Korn Lajos elnöke alatt. A vádlott azzal védekezett, hogy ő nem akarta megszúrni az asszonyt, hanem csak megijeszteni. Érdekes, hogy a tárgyalás folyamán Nagy Róza mindenképpen menteni akarta Lovas Sándort s e miatt többször ellentmondásba került önmagával. Az esküdtbíróóság Lovas Sándort két havi fogságra ítélte.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árugyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünkettemplom ablakok díszüvegezések
készítésére, művészi és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

TÁVIRATOK.

A kereskedelmi miniszter üdvözlése

Budapest, okt. 26.

(Saj. tud.) Pancsova város törvényhatósága ma tartott közgyűlésének határozata folytán Dániel Tibor báró főispán a következő üdvözlő táviratot küldte dr. Beöthy László kereskedelemügyi miniszternek:

Nagyméltóságodnak kereskedelemügyi miniszterre történt kinevezése alkalmával tiszteletteljes szerencsekívánatait küldi és a legnagyobb bizalommal viseltetik Nagyméltóságod iránt.

A horvát bán a királynál.

Budapest, okt. 26.

A hivatalos lap mai száma szokatlannul megleghangu kéziratban közli, hogy a király dr. Tomasics Miklós horvát bán lemondását a miniszterelnök előterjesztésére nem fogadta el.

Hogy a magyar kormány miért ragaszkodik ennyire a horvát bán szemé-

lyéhez, azt hivatalos helyről többek közt azzal a felirati javaslattal okolják meg, amelyet a bánellenes horvát szerb koalíció nemrég a horvát tartománygyűlés elé terjesztett. Ez a felirati javaslat súlyos támadásokat intéz a magyar kormány ellen s azzal vádolja meg, hogy alássa Horvátország érdekeit. A felirat azt kéri a királytól, hogy Fiumét, Dalmáciát és Bosznia - Hercegovinát Horvátországhoz csatolja.

A horvát bán ma délelőtt 11 órakor külön kihallgatáson jelent meg a király előtt.

Az új kereskedelmi miniszter mandátuma.

Budapest, okt. 26.

(Saját tudósítónktól.) Beöthy László dr. kereskedelmi miniszter mandátumáról való lemondását a törvények értelmében nem fogadhatják el addig, míg a petíció ügyében a Kuria nem dönt. A Kuria döntése pedig november 9-én lesz.

Álhir a cárról.

Budapest, okt. 26.

Riasztó hír terjedt el ma Budapesten egy állítólagos merényletről, melyet az orosz csár ellen követtek volna el. A hír Párisból jött s mindenfelé, ahol elterjedt, a képviselőház és a tőzsdén is, nagy riadalmat keltett. Csak egész általánosságban arról szólt a hír, hogy a merénylet megtörtént s bár még azt sem jelezte a párisi forrás, hogy hol érte volna az oroszok cáriját a katasztrófa, sokan voltak, akik elhitték.

A déli órákban végre ez a cáfoló távirat érkezett:

Páris, okt. 26.

Itt valóban híre kelt, hogy ma a cár ellen merénylet történt és Szentpétervárott zavargások törtek ki. De épp most jelenti a hivatalos táviratügynökség, hogy az elterjedt hírek semmi komoly alapja nincs.

Az olasz-török háború.

Berlin, okt. 26.

A »Vossische Zeitungnak jelentik Konstantinápolyból: Ide az a hír érkezett

Benghaziból, hogy a ma partraszállt olaszok háromnegyed részét megölték. Az olasz hadihajók nem tudtak kárt tenni Benghaziban, mert a városra igen nagy távolságból lövöldöztek.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonatőzsdén teg lanya volt az irányzat. Készáru 5 fillérrel olcsóbb.

Határidők szárlata:

Októberi buza	— — —	11.90
Áprilisi buza (1912)	— — —	12.06
Októberi rozs	— — —	10.52
Áprilisi rozs	— — —	10.70
Októberi zab	— — —	9.42
Áprilisi zab	— — —	9.41
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.63
Augusztusi tengeri	— — —	8.60
Augusztusi repce	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókájának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	832.—
Oszták hitelrészvény	— —	637.—
Jelzálogbank	— —	483.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	568.—
Salgótarjáni kőszén	— —	674.—
Oszták államvasut részvény	— —	719.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Előkelő vidéki pénzügyintézet

az általa birt, minden ágazatot művelő nagy biztosító intézeti főügynökségéhez

vezető tisztviselőt keres.

Javadalmazás egyelőre 2000 kor. törzsfizetés és a főügynökség évi tiszta jövedelmének 10%. Pályázótól, ki 26—32 évesnél idősebb nem lehet, megkívánatik az összes irodai munkálatokban és a külső teendőiben való teljes jártasság, jó megjelenés, kellő szakértelem és önállóság. A román nyelvben jártasok előnyben részesülnek. Ajánlatok az eddigi alkalmaztatási hely és referenciák megjelölésével „G. B.” jellegre ECKSTEIN hirdetőjébe Budapest, Erzsébet körút 37. intézendők.

Kérje kereskedőjétől a 30 000 koronás „CERES” díj-pályázat feltételeit.

„Ceres” ételzsir nagy kincs, tagadója ennek nincs!
Ellenség vagy jó barát, egynek vallja itt magát.

Legfinomabb TEAVAJ készítése: Sárga, simulékony »CERES« ételzsir (»Ceres«-kockák) és fehér (»Ceres«-táblák) egyenlő arányban keverve, óvatosan, felhevítés nélkül megolvasztandó. Ehhez hozzáöntendő nyers tejfel vagy nyers tej, (1/2 kg. »Ceres«-hez 1/2 liter tejfel) minenkutána az egész jól megkavarendő, mialatt a tálet avagy a lábost gyorsabb kihülés végett hideg vízbe állítjuk mindaddig, míg a zsir megfagy. A tej víztartalma így teljesen kiválik, míg a »Ceres« zsir a legfinomabb teavaj ízét és zamatját veszi fel és ugyanugy használható is. Egy tojás sárgája még jelentékenyen növeli e keverék jóságát. Az ezen utastás alapján előállított teavaj az érvényben levő törvényes határozmányok szerint csakis a saját háztartásban használható.

Nagyvárad keréskedelmi és iparkamara.

4063—1911. szám.

Értesítés.

A párisi osztrák-magyar kereskedelmi kamara 26413. sz. átiratában arról értesítette kamaránkat, mikép a francia vámhatóság folyó évi november hó 1-ével az áruküldemények göngyöletének mérlegelése tárgyában rendeletet fog életbe léptetni. A rendelet szerint az eddig szokásban volt darabpróba elmarad a helyett az áruküldemények egyenként leendő ki-csomagolása és mérlegelése fog a vámhatóságok által eszközöltetni.

Miután a rendelet burkolt célja nem más, mint a vámtételek szerződés ellenes emelése, amennyiben ha a nyilatkozó a mérlegelést ellenőrizné, burkolatsuly gyanánt csak 1 százalék illetve 5 százalék levonás engedélyeztetik, a nevezett kamara a monarchia párisi nagykövetségéhez intézett expozéja útján mozgalmat indított a rendelet hatályon kívül helyezése iránt.

Addig is azonban, míg a közbelépés a kívánt eredményre vezetne, kötelességünknek tartjuk az érdekeltekkel közölni a következőket:

Oly küldeményeknél, melyek egyforma súlyuk vagy tartalmuk és egy ládában legalább 40—60 darabot tartalmaznak, a kicsomagolástól a vámhivatal eltekint, s megelégszik az eddig is szokásban volt darabpróbaival.

Ezenkívül különösképen ajánlatos:

a) hogy az áruk ezentúl lehetőleg könnyű belső göngyölettel láttassanak el s a ládák tengeri szállításra alkalmas csomagokhoz hasonlóan pakoltassanak.

b) az átvevők a csomagolópapírt lehetőleg Franciaországban készíttessék s az árukat könnyű védő papírba göngyöltessék.

c) a küldemények lehetőleg jól lezárrassanak, egy-egy colli pedig egyetlen vagy kevés cikket nagyobb mennyiségben tartalmazzon;

d) a feladó fakturáját kellően részletezett súly- adatokkal lássa el. pl. láda A. B. tartalmaz:

No. 300—60 drb. dohánysservice nettó	Ko.	25,500
üres kartonok	„	8,200
papírgöngyölet és zsinég	„	750
No 400—400 drb. ugyanaz	„	10,200
üres kartonok	„	5,100
Papírgöngyölet és zsinég	„	350

a helyett hogy a facturán megjegyeztetnék:

Áruk nettó	No.	41,700
„ bruttó	„	56,100

Ezáltal a darabpróba eszközölhető lesz

A nagyvárad keréskedelmi és iparkamara:

Nagyvárad, 1911. október hó 24.

Huzella Gyula,

Dr. Sarkadi Lajos,

kir. keresk. tan. elnök.

titkár.

MEGNYILT

a **Bémer-tér** sarkán Nagyvárad legelegánsabb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindenféle cipőárúkbán.

Egységárak: 10, 13, 17. és 22. kor.

Moskovits Farkas és Társa

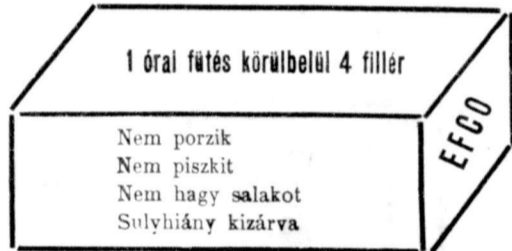
cipő és csizmagyar részvénytársaság
NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FIÓK.

E F C O

Porosz-szalon készítettéglá

a legkiválóbb

fűtőanyag

100 darab házhoz szállítva

5 korona.

Kizárólagos képviselő

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81. sz.

Telefon 323.

Videki megrendelést pontosan eszközöl.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában Központi Takarékpénztári részvények vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényivekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszoigáltatni sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézetbeli részvény fog kiadatni.

A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiekkel azonos nevekre állítatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézetbeli részvény a régitől eltérő más névre állítatik ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbutorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

192

Formára és tartósságra felülmulhatatlanok

a MOSKOVITS

anatomiai cipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyvárad fióküzletek:

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazár-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyar részvénytársaság.

KÁLYHA

TÁLCZÁK

ELLENZÖK

FAKOSARAK

SZÉNTARTÓK

NAGY

VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében N.-Várad, Rákóci-ut.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévay-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	86 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr.
1 > francia szájviz	25 >	1 tégely Margit crém	40 >	1 Gillette utánzatú borotva készülék	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana crém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuszkéfe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	88 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatin	30 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkéfe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	35 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	96 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő ezern	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera violette brillantin	50 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantin	15, 28, 35 >	1 > Kiehauer ibolya glycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantin	50 >	1 > Speick szappan	26 >	1 matr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	85 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az áráról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

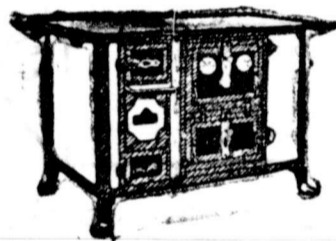
esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

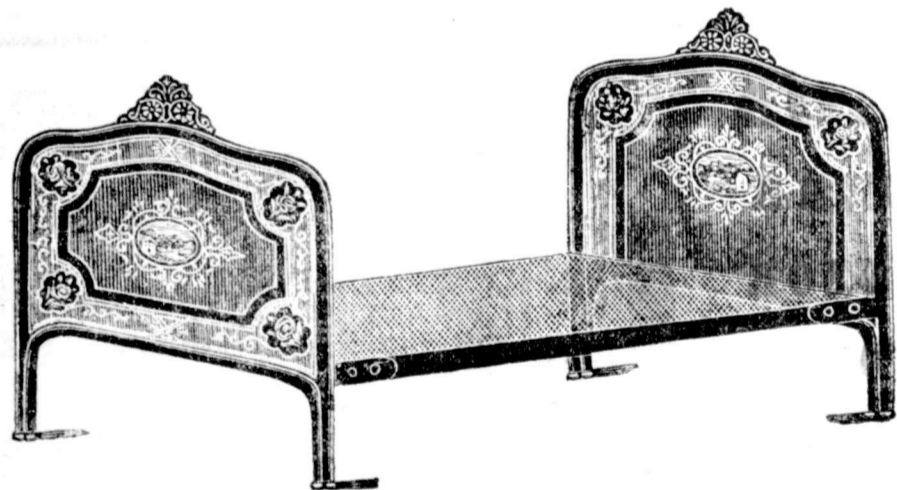
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vas- és Rézipar r.-t. Nagyvárad

Telefon Gyártelep 1015.

Telefon Városi raktár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a

➔ Rákóczi-ut 13-ik szám alatt

Weiszlovits - palotában

vas- és rézbútor kiállításunkat

folyó hó 15-én megkezdjük. Raktáron

tartunk a legszebb és legjobb kivitelű

árakat. Eredeti gyári árban árusítjuk.

A szabadalmazott Éden-pamlag kizárólagos eladási helye!

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, a megtekintés vételkényszer nélkül
maradunk Teljes tisztelettel

Vas- és rézipar R.-T.